

Ennakkotiedot
Julkaisupäivämäärä 1.6.2011

MAATALOUSLASKENTA 2010

Maatalous- ja puutarhayritysten työvoima

Suomessa on noin 64 000
maatalous- ja puutarhayritystä

Maatalouden työvoima vähentynyt
kolmanneksen vuodesta 2000

Viljelijöiden keski-ikä noussut 51 vuoteen

Karjatilalliset koulutetuimpia viljelijöitä

Nykyinen haltija on ollut tilan
pitäjä keskimäärin 20 vuotta

Tietokone ja internet 80 prosentilla tiloista

viljelijät
koti-eläin-
tiläin-
järin
neet tilaa
viljelyti-
aiempaa
osuus

ntiloista
kun taas
utta har-
tti. Tehdyn
otieläin-
i kuin
asvintuo-
enkilöiden

konetta
ista on
mutta
käyttö on
utuilla

lenta

Suomessa on noin 64 000 maatalous- ja puutarhayritystä

Maatalouslaskennan ennakkotietojen mukaan Suomessa on 63 874 maatalous- ja puutarhayritystä (kuvio 1). Tilaluku on pienentynyt kymmenessä vuodessa viidenneksen.

Noin 90 % tiloista on perinteisiä perheviljelmiä. Maatalousyhtymiä on 8 %. Kaksi prosenttia tiloista omistaa oikeushenkilö eli yhtiö (esim. osakeyhtiö tai osuuskunta), yhdistys, valtio, kunta tai muu yhteisö.

Maatalouden yleisimmät päätuotantosunnat ovat viljanviljely ja lypsykarjatalous. Vuonna 2000 lypsykarjatalo- ja oli vielä 29 % tiloista, ja nyt lypsykarjatalouden ilmoitti päätuotantosunnakseen 18 % maatiloista. Viljatilojen osuus on sen sijaan kasvanut kymmenessä vuodessa 34 prosentista 43 prosenttiin.

Enää kolmannes tiloista toimii kotieläintalouden parissa, kun kymmenen vuotta aiemmin vielä lähes puolet tiloista ilmoitti kotieläintalouden päätuotantosunnakseen. Osa eläinten pidon lopettaneista tiloista on jatkanut toimintaa viljatiloina, mikä näkyy viljanviljelyn suosion kasvuna. Erikoiskasvituotantoa harjoittavien tilojen osuus on pysynyt likimain ennallaan ja puutarhatuotantoa harjoittavien tilojen osuus pienentynyt. Hevostalouden suhteellinen merkitys on kasvanut selvästi: hevostalouteen suuntautuneiden tilojen osuus on noussut lähes kolmanneksen.

- 90 % suomalaisista tiloista perheviljelmiä
- Viljatilojen osuus kasvanut 43 prosenttiin
- Kolmannes tiloista kotieläintaloudessa

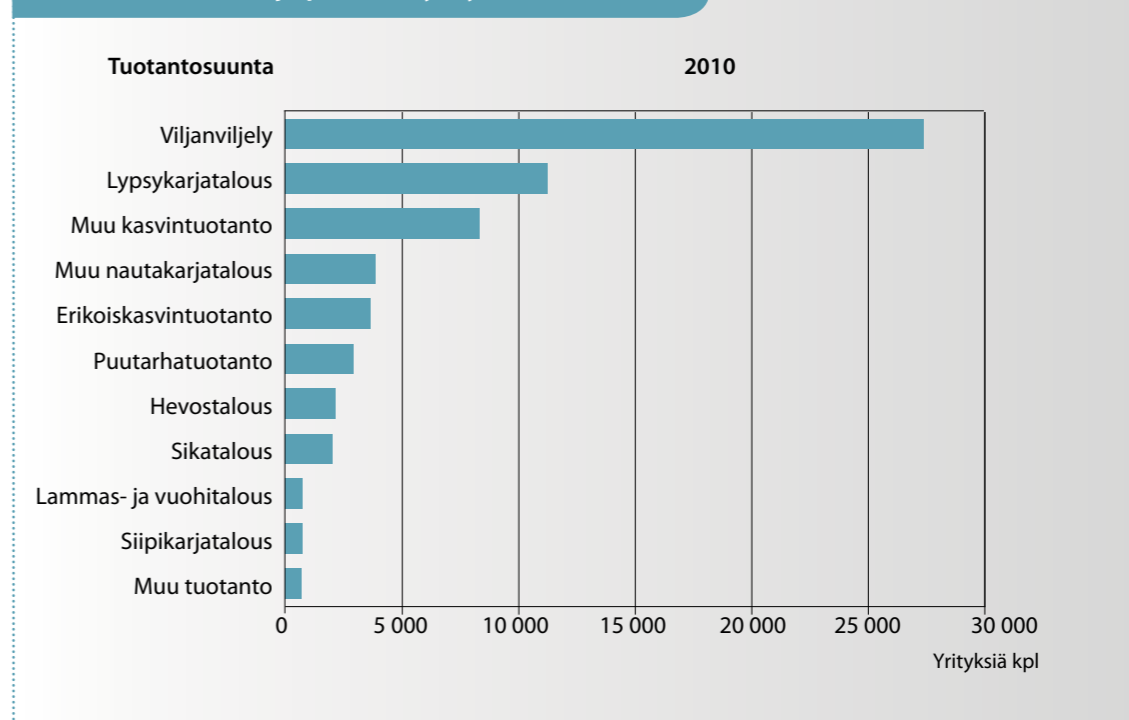

Maatalous työllistää eniten Varsinais-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla

Maatalous- ja puutarhayritysten työvoiman henkilötiheys kuvaa maataloudessa työskentelevien jakautumista eri alueille. Henkilötiheys on suurin Varsinais-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla (kuvio 2.). Myös maataloudessa työskentelevien kokonaismäärä on suurin näillä alueilla (kuvio 4).

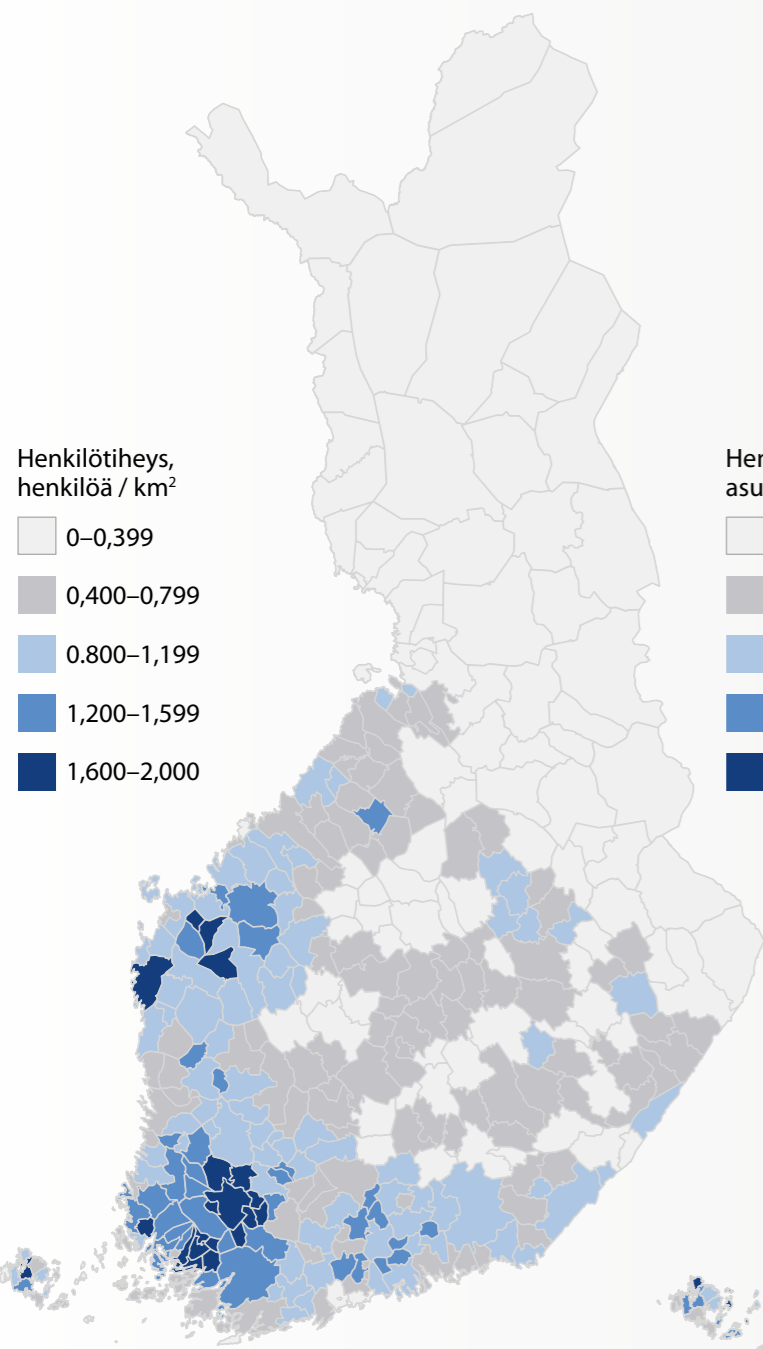
Monilla harvaan asutuilla alueilla kuten Kainuussa ja Lapissa maatalous on merkittävä elinkeino (kuvio 3), vaikka maatalous työllistääkin muita alueita vähemmän (kuvio 4, kuvio 2).

Kuvio 1. Maatalous- ja puutarhayritysten lukumäärä

Kuvio 2.

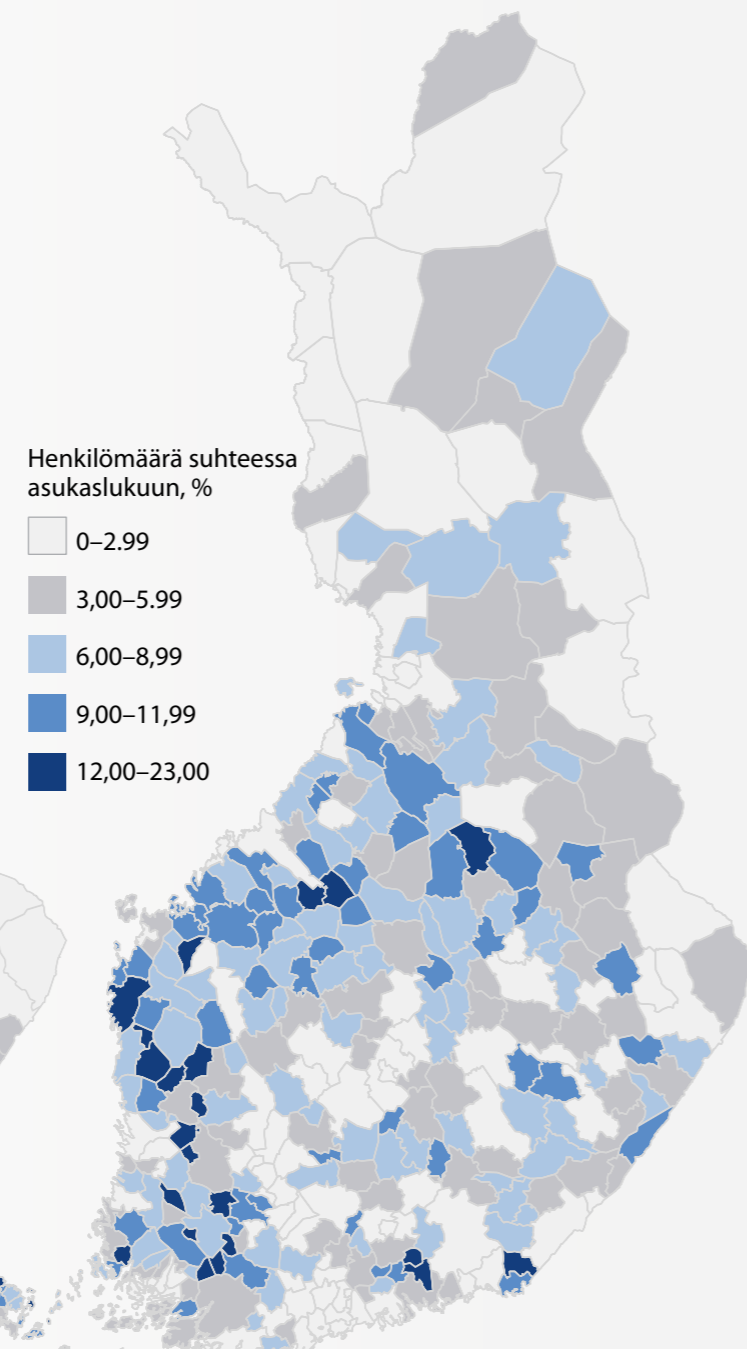
Maatalous- ja puutarhayritysten työvoiman henkilötiheys kunnittain vuonna 2010.

Työvoimaan sisältyvät yrityksissä työskennelleet viljelijät ja yhtymien osakkaat, heidän puolisonsa ja muut perheenjäsenensä sekä vakituisesti palkatut työntekijät. Henkilötiheys on laskettu jakamalla työvoiman henkilömäärä kunnan maapinta-alalla.

Kuvio 3.

Maatalous- ja puutarhayritysten työvoiman kuntakohtainen henkilömäärä suhteessa yritysten sijaintikunnan asukaslukuun vuonna 2010.

Osa työvoimasta asuu työskentelykunnan ulkopuolella.

Maa- ja puutarhatalous työllistää nyt 30 % vähemmän ihmisiä kuin vuonna 2000

Maa- ja puutarhataloudessa työskentelevien määrä sekä työaika ovat jatkaneet laskuaan (kuvio 4). Maa- ja puutarhatilojen töihin käytettiin vuonna 2010 yhteensä noin 79 000 henkilötyövuotta (taulukko 5). Yksi henkilötyövuosi on 1 800 työtuntia eli kahdeksan tunnin päivittäinen työ viitenä päivänä viikossa ja yhtenätoista kuu-kautena vuodessa.

Maa- ja puutarhatalouteen kului vuonna 2010 noin 12 000 henkilötyövuotta vähemmän kuin vuonna 2000. Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska vuoden 2010 laskelma kattaa kaikki maatilat ja puutarhayritykset, kun taas vuoden 2000 laskuihin eivät sisällyneet pelkkää kasvihuone-tuotantoa harjoittaneet puutarhayritykset.

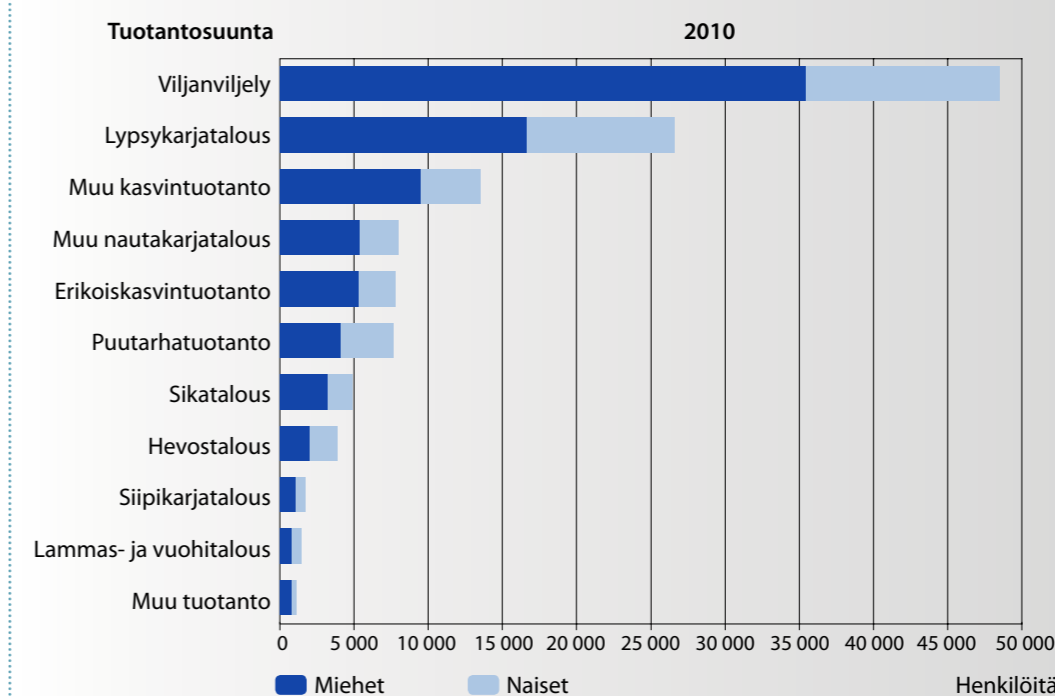
Vuonna 2010 maa- ja puutarhatalous työllisti 125 300 ihmistä, kun kymmenen vuotta aiemmin maatalouden työvoimaan kuului lähes 178 800 henkilöä. Kymmenessä vuodessa henkilöiden määrä on pudonnut 30 %, kun taas työmäärä on pienentynyt selvästi vähemmän eli noin 13 %.

• Maataloustyötä tehtiin 79 000 henkilötyövuotta vuonna 2010

• Maatalous työllisti yli 125 000 ihmistä vuonna 2010

Kuvio 4. Maatalous- ja puutarhayritysten työvoima

Lypsykarjatiloilta käytetään selkeästi eniten työaikaa

Viljatiloilta työskentelee liki 40 % maatalouden työvoimasta. Toiseksi eniten työllistivät lypsykarjalouteen suuntautuneet tilat. Viljatiloilta työskentelevien työajasta kului maataloustyöhön kuitenkin keskimäärin vain kolmannes kokonaistyöajasta, kun taas karjatiloilta työskentelevien työajasta maataloustyö nielee selvästi pääosan (taulukko 5).

Lypsykarjatiloilta tehty työmäärä onkin selvästi yli kaksinkertainen viljatiloihin verrattuna. Tämä näkyy myös työn alueellisessa jakautumisessa: henkilökohtainen työmäärä ja maa- ja puutarhatalouden osuus kokonaistyömäärästä ovat keskimäärin suurimmat karjatalousvaltaisilla alueilla (taulukko 5). Varsinkin lypsykarjatiloilta tehtiin pitkää päivää. Yksi ihminen käytti tilan töihin keskimäärin 255 päivää vuodessa. Laskennallinen henkilötyövuosi on 225 työpäivää.

Taulukko 5. Maa- ja puutarhatalouden vuosityömäärä 2010

Tuotantosuunta	Maa- ja puutarhatalouden vuosityömäärä	Henkilökohtainen vuosityömäärä ¹⁾		Maa- ja puutarhatalouden työn osuus työntekijöiden kokonaistyömäärästä, % ²⁾
	henkilötyövuosia	8 tunnin työpäivää/henkilö	työtuntia/henkilö	
Lypsykarjatalous	33 769	255	2 044	90
Muu nautakarjatalous	7 197	183	1 461	75
Sikatalous	4 975	205	1 638	81
Siipikarjatalous	1 681	193	1 546	77
Lammas- ja vuohitalous	896	127	1 015	58
Hevostalous	1 995	105	841	42
Viljanviljely	13 958	61	487	34
Erikoiskasvintuotanto	3 865	97	778	50
Puutarhatuotanto	7 455	149	1 188	66
Muu kasvintuotanto	3 021	46	366	28
Muu tuotanto	265	47	378	26
Kaikki tuotantosunnat	79 078	126	1 004	58

¹⁾ Ei lyhytaikainen työvoima, lomittajat eikä urakoitsijoiden työntekijät.

²⁾ Vain maa- ja puutarhatalouden työtä tehneet viljelijät ja yhtymien osakkaat sekä heidän puolisonsa ja perheenjäsenensä.

Kolmannes työvoimasta on naisia

Maa ja puutarhataloudessa työskentelevistä 33 % oli naisia vuonna 2010. Naisia on nyt hieman aiempaa vähemmän, sillä vuonna 2000 naisia oli 36 % tilan työvoimasta.

Naisen tapaa todennäköisemmin töissä hevostaloutta harjoittavilla tiloilla. Hevostalouden päätuotantosunnaksi ilmoittaneilla tiloilla naisten osuus työvoimasta on 48 %.

Myös puutarhatalous on naisten suosiossa: puutarhatalouden päätuotantosunnakseen ilmoittaneilla tiloilla 46 % työvoimasta on naisia. Vähiten naisia on viljatiloilta. Niillä työskentelevistä naisista on vain 27 %. Viljanviljely työllistää kuitenkin henkilömäärällisesti eniten sekä naisia että miehiä.

- Naisten osuus viljelijöistä laskenut hieman

Viljelijöiden keski-ikä noussut 51 vuoteen

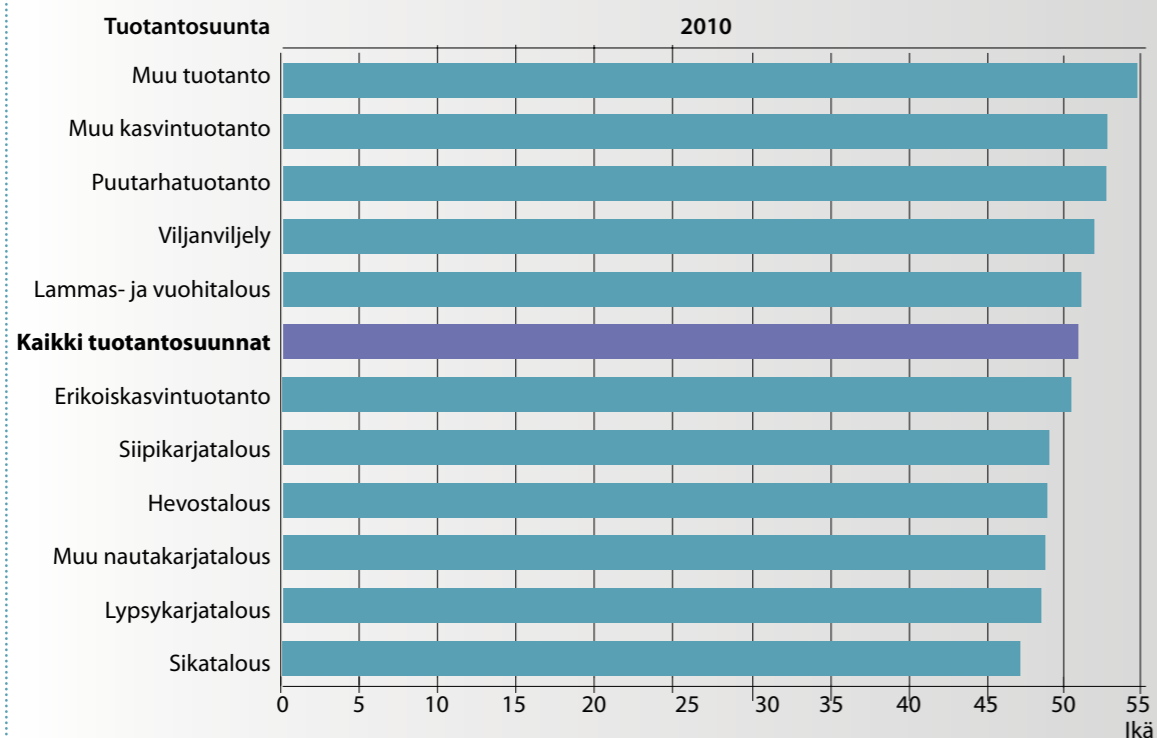
Suomalainen viljelijä on keskimäärin 51-vuotias (kuvio 6). Keski-ikä on noussut kymmenessä vuodessa kolme vuotta, sillä vuonna 2000 se oli 48 vuotta.

Keskimäärin nuorimmat viljelijät (47 vuotta) työskentelevät sikatiloilla. Myös lypsykarja-, nautakarja-, siipikarja- ja hevostilojen viljelijöiden keski-ikä on alle 50 vuotta. Alle 35-vuotiaiden osuus on suurin hevostiloilla (14 %), sikatiloilla (12 %) ja lypsykarjatiloilta (11 %). Muiden tuotantosuntien viljelijät ovat keskimäärin 50 vuotta tai sen yli. Puutarhatilojen viljelijöissä on paljon iäkkäitä henkilöitä sillä 77 % heistä on yli 45-vuotiaita.

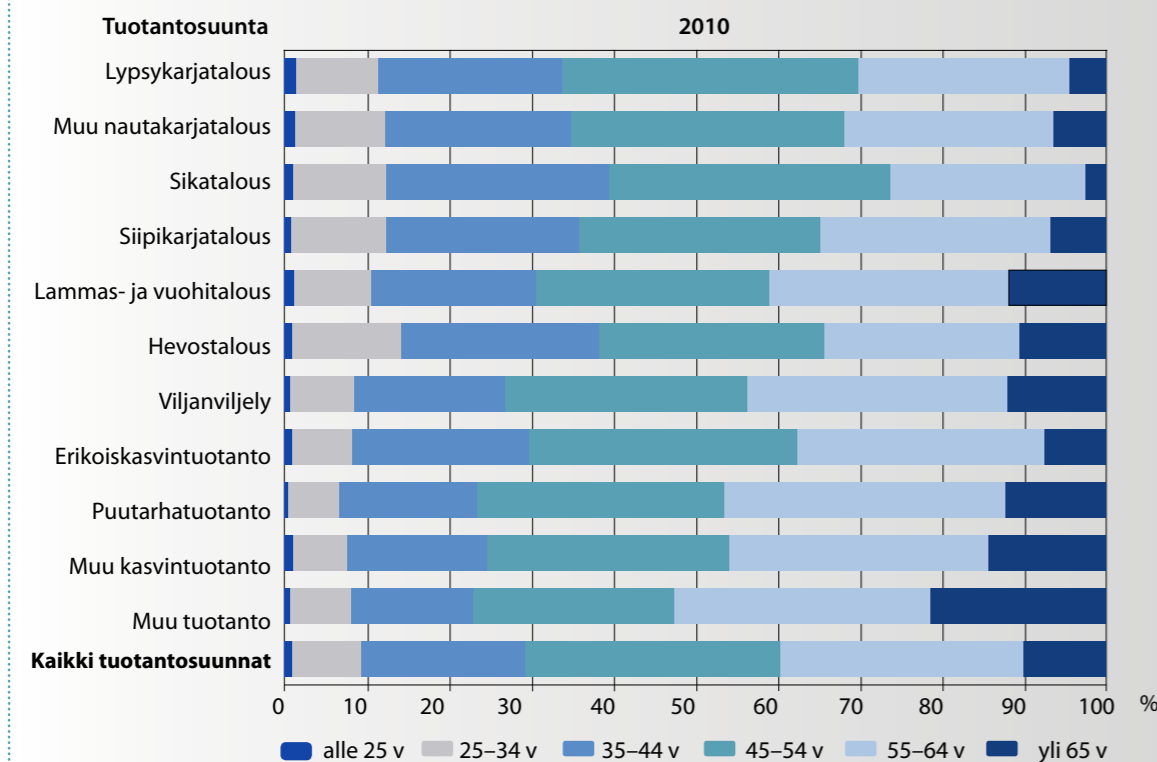

- Nuorimmat viljelijät karjatiloilta
- Puutarhatiloja viljelevät iäkkäimmät viljelijät

Kuvio 6. Viljelijöiden ja yhtymien osakkaiden keski-ikä

Kuvio 7. Viljelijöiden ja yhtymien osakkaiden jakautuminen ikäluokittain

Karjatilalliset koulutetuimpia viljelijöitä

Noin puolella maatalous- ja puutarhayritysten vastuuhenkilöistä ei ole maatalous- tai puutarha-alan koulutusta (taulukko 8). Hieman yli kolmannes on hankkinut alan peruskoulutuksen eli käynyt esimerkiksi maatalousoppilaitoksen. Kymmenesosalla vastuuhenkilöistä on ylempi maatalous- tai puutarha-alan koulutus, joka tarkoittaa esimerkiksi ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkintoa.

Yleisimmin maatalous- tai puutarha-alan koulutus löytyy karjatilojen vastuuhenkilöiltä. Tästä tekevät poikkeuksen lammas-, vuohi- ja hevostilat, joilla ammatillisen koulutuksen puutetta selittää todennäköisesti se, että usein toiminta on tai oli aluksi harrastusluonteista. Näillä aloilla työskentelevistä monilla on jonkin muun alan koulutus.

Kasvintuotantoon suuntautuneilla tiloilla alan koulutus löytyy todennäköisemmin erikoiskasvintuotantoa ja puutarhatuotantoa harjoittavien tilojen vastuuhenkilöiltä. Näistä koulutuksen on hankkinut noin puolet henkilöistä.

Taulukko 8. Maatalous- tai puutarhayrityksen hoidosta vastaavan henkilön maatalous- tai puutarha-alan koulutus 2010

Tuotantosuunta	Henkilöiden jakautuminen maatalous- tai puutarha-alan koulutustason mukaan, %		
	Käytännön työkokemus	Peruskoulutus ¹⁾	Ylempi koulutus ²⁾
Lypsykarjalous	41	48	10
Muu nautakarjalous	48	42	10
Sikatalous	30	52	18
Siipikarjalous	41	43	16
Lammas- ja vuohitalous	67	25	8
Hevostalous	72	21	7
Viljanviljely	60	31	8
Erikoiskasvintuotanto	48	37	15
Puutarhatuotanto	56	32	12
Muu kasvintuotanto	71	25	5
Muu tuotanto	72	20	8
Kaikki tuotantosuunnat	56	35	9

¹⁾ Maatalousoppilaitos tms.

²⁾ Opisto, ammattikorkeakoulu, yliopisto tms.

Nykyinen haltija on ollut tilan pitäjä keskimäärin 20 vuotta

Keskimääräisellä suomalaisella tilalla tehtiin sukupolvenvaihdos viimeksi vuonna 1989. Perheviljelmät ja maatalousyhtymät ovat siis olleet nykyisen haltijan tai haltijoiden hallussa keskimäärin reilut 20 vuotta (kuviot 9). Viimeisen viiden vuoden aikana sukupolvenvaihdoksen on tehnyt 10 % tiloista.

Hallinta-aika ei juurikaan vaihtelee alueittain. Aivan eteläisimmissä ja pohjoisimmissa osissa maata hallinta-aika on koko maan keskiarvoa lyhyempi.

Hallinta-aika ei näytä olevan riippuvainen viljelijöiden iästä. Varsinais-Suomessa ja Hämeessä nuorimpien viljelijöiden ikäluokkien osuus on koko maan keskiarvoa pienempi, vaikka tilaa hallitaan näillä alueilla keskimääräistä lyhyemmän ajan. Tästä voidaan päätellä se, että eteläosissa viljelijät ovat aloittaneet tilanpidon vanhempina kuin maan keski- ja pohjoisosissa. Myös vanhempien ikäluokien osuus viljelijöistä on suurempi maan eteläosissa.

- 10 prosentilla tiloista sukupolvenvaihdos viimeisimpien viiden vuoden aikana

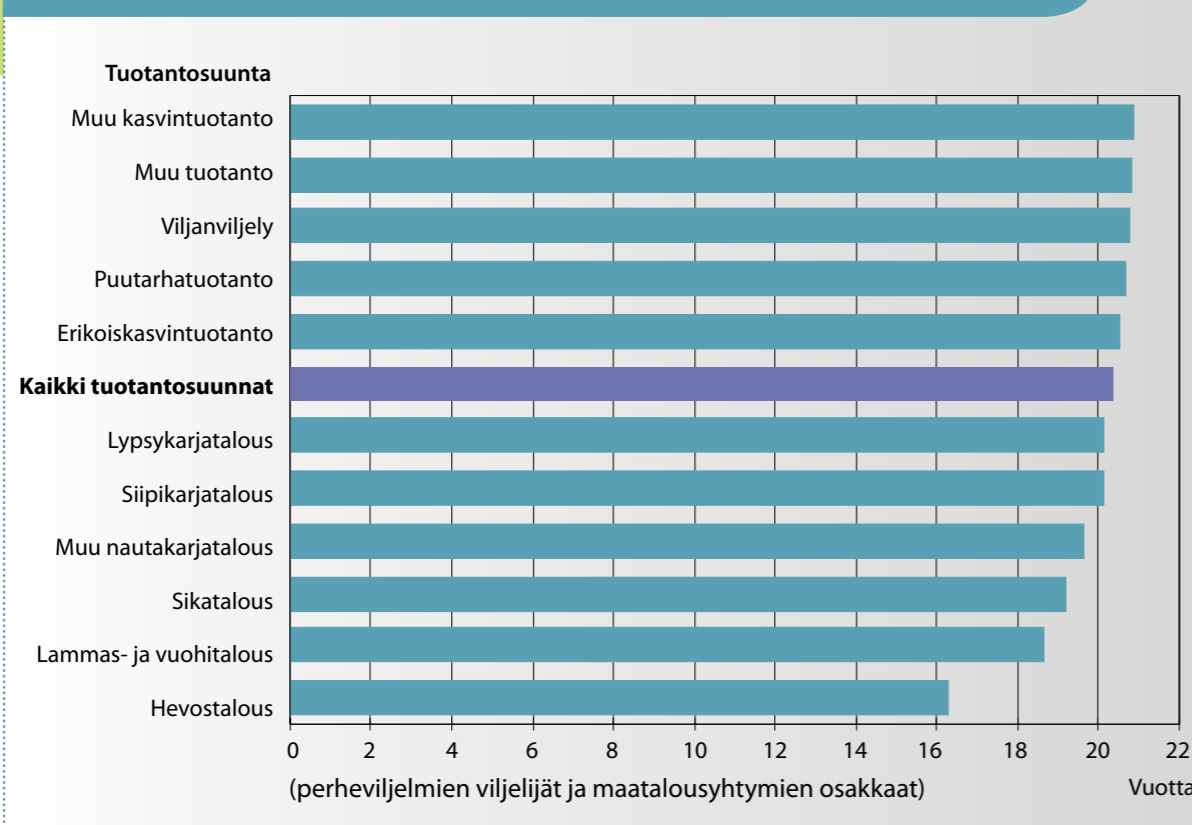
Pohjoisen viljelijät ovat hieman keskimääräistä nuorempia, ja vanhempiin ikäluokkiin kuuluu vähemmän viljelijöitä kuin muualla maassa. Myös tilojen hallinta-aika on keskimääräistä lyhyempi.

Tuotantosuunta näyttää vaikuttavan tilan hallinta-aikaan alueita enemmän. Kasvintuotantotilat ovat olleet nykyisellä haltijalla yleensä kauemmin kuin kotieläintilat. Myös muut kasvintuotantotilat ovat olleet nykyisellä haltijalla yleensä kauemmin kuin kotieläintilat. Kasvintuotantoa päätuotantosuuntanaan harjoittavien tilojen viljelijät ovat keskimäärin vanhempia kuin kotieläintilojen viljelijät.

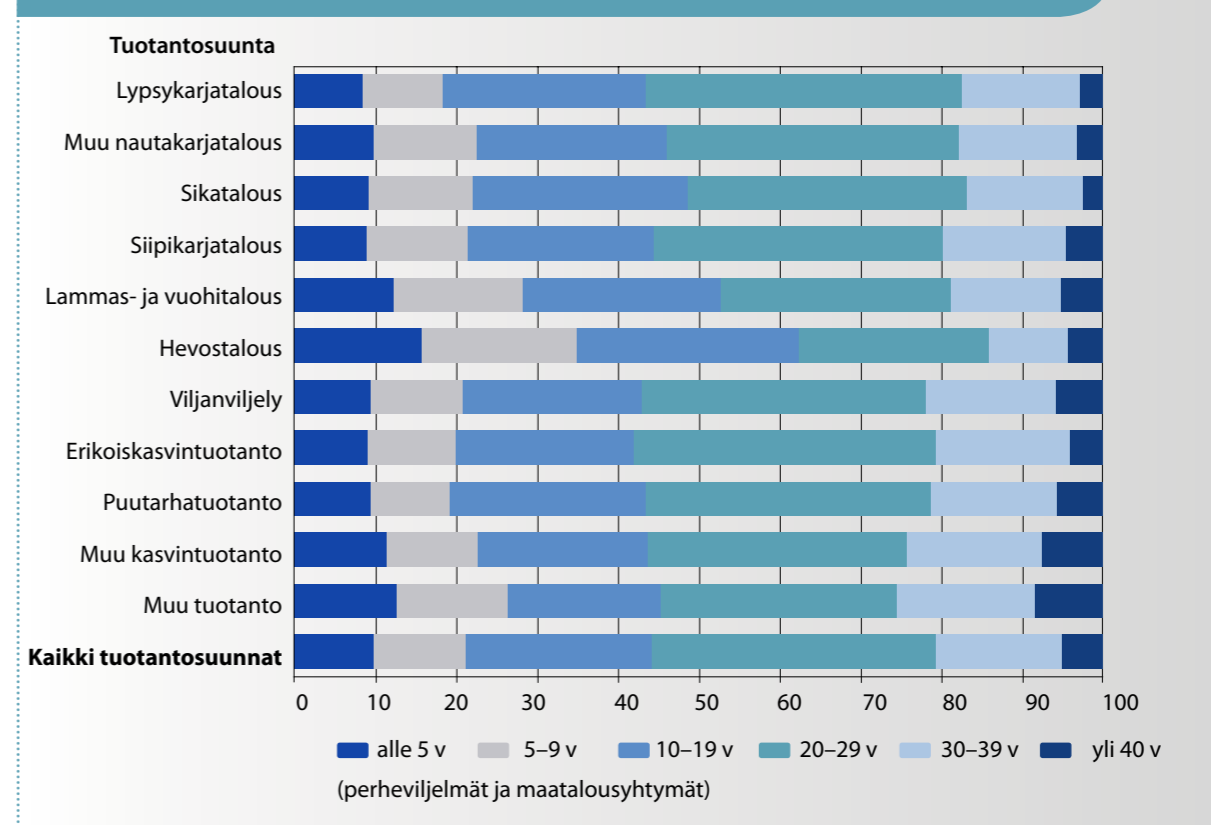
Lammas-, vuohi- ja hevostaloustitilat ovat yleensä olleet hallinnassa muita tiloja lyhyemmän ajan. Viljelijöiden keski-ikä on näillä tiloilla selvästi keskiarvoa alhaisempi ja nuoria viljelijöitä on erityisesti hevostiloilla paljon. Myös sikatilojen viljelijät ovat muita nuorempia ja tilojen hallinta-aika on muita tiloja lyhyempi.

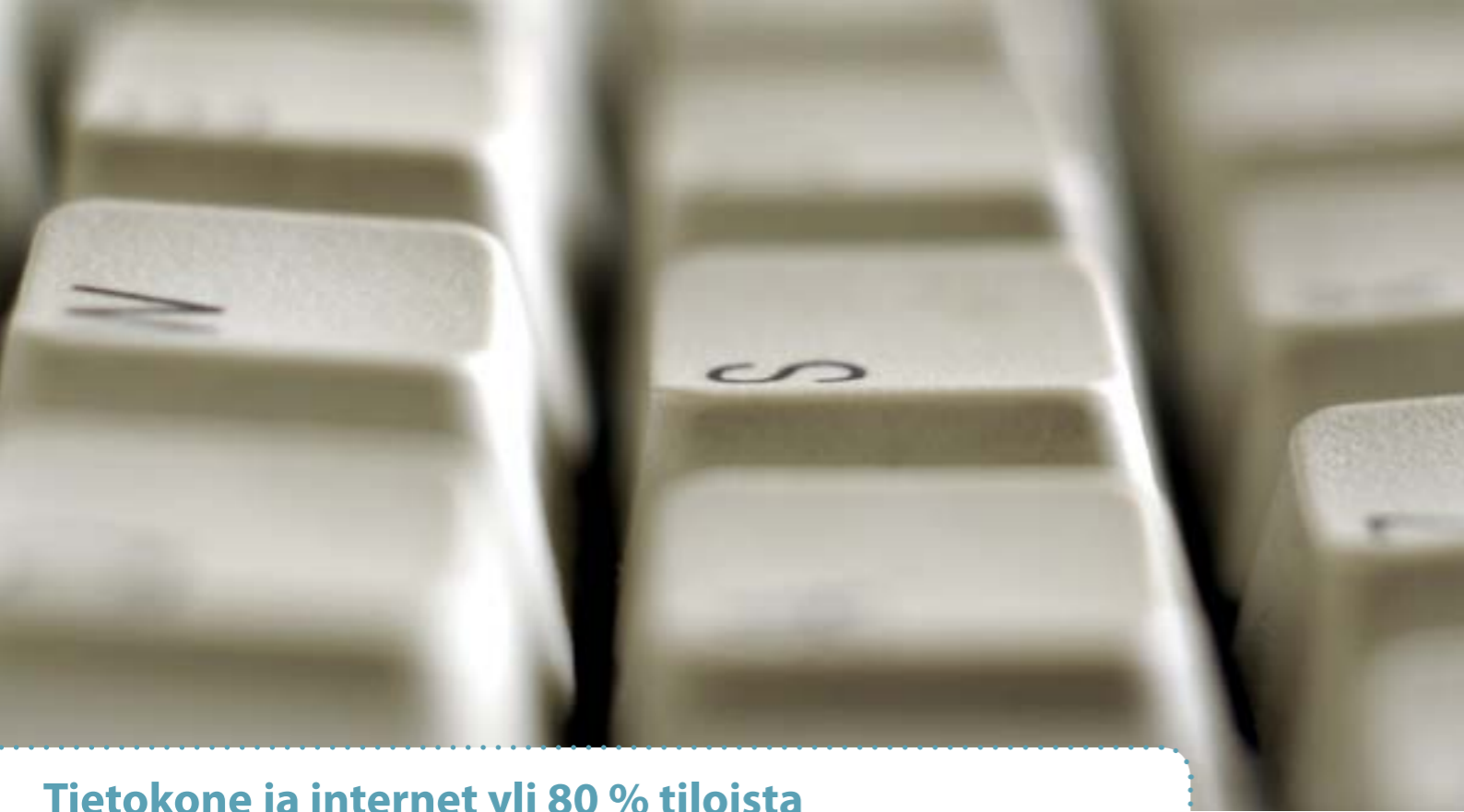
- Nuorten viljelijöiden osuus suurempi pohjoisessa

Kuvio 9. Maatalous- tai puutarhayrityksen nykyisen haltijan hallintaan tulosta kulunut aika keskimäärin 2010

Kuvio 10. Maatalous- tai puutarhayrityksen nykyisen haltijan hallintaan tulosta kulunut aika aikalukittain 2010

Tietokone ja internet yli 80 % tiloista

- Kiinteä laajakaista yleisin, mobiilikin monella

Maatalous- ja puutarhayrityksistä 83 % käyttää tietokonetta ja liki kaikilla näistä on Internetyhteys. Yleisin yhteystyyppi on kiinteä laajakaista (66 % internetiä käyttävistä tiloista) ja toiseksi yleisin mobiili laajakaista (24 %, taulukko 11). Harvaan asutuilla alueilla mobiilin laajakaistan osuus on suurempi ja kiinteän laajakaitan osuus pienempi, mikä kuvastaa verkkoyhteyksien tasoeroja eri alueilla.

Tietokoneen käytössä alueiden väliset erot ovat pienet. Internetyhteyksiä on kuitenkin harvemmin asutuilla alueilla hieman vähemmän kuin tiheämmin asutuilla alueilla. Tuotantosuunnittain tarkasteltuna tietokoneen käyttö ja internetyhteys ovat yleisimmät sika- ja siipikarjatililla (taulukko 12).

Taulukko 11. Tietokoneen käyttö ja internetyhteys maatalous- ja puutarhayrityksissä tuotantosuunnittain 2010

Tuotantosuunta	Tietokonetta käyttävät yritykset %	Yritykset joilla internetyhteys %	Yhteystyyppi ¹⁾			
			Kiinteä laajakaista	Lankapuhelin-modeemi	Mobiili-laajakaista	Muu internetyhteys
			% yrityksistä, joilla internetyhteys			
Lypsykarjatalous	89	86	66	10	22	6
Muu nautakarjatalous	87	84	63	11	26	6
Sikatalous	96	94	78	10	16	3
Siipikarjatalous	93	92	76	13	19	2
Lammas- ja vuohitalous	82	80	57	13	26	8
Hevostalous	82	81	61	13	28	4
Viljanviljely	81	79	67	13	23	3
Erikoiskasvintuotanto	91	89	75	12	18	2
Puutarhatuotanto	86	83	67	12	22	5
Muu kasvintuotanto	73	70	53	11	34	7
Muu tuotanto	76	72	55	9	31	8
Kaikki tuotantosuunnat	83	81	66	12	24	4

¹⁾ Samalla yrityksellä voi olla käytössä useita yhteystyyppejä

Taulukko 12. Tietokoneen käyttö ja internetyhteys maatalous- ja puutarhayrityksissä alueittain 2010

ELY-keskus	Tietokonetta käyttävät yritykset %	Yritykset joilla internetyhteys %	Yhteystyyppi ¹⁾			
			Kiinteä laajakaista	Lankapuhelin-modeemi	Mobiili-laajakaista	Muu internetyhteys
			% yrityksistä, joilla internetyhteys			
Uudenmaan	83	82	70	17	17	3
Varsinais-Suomen	83	81	74	12	20	1
Satakunnan	83	81	68	10	28	2
Hämeen	84	83	76	12	18	1
Pirkanmaan	82	80	71	12	22	2
Kaakkois-Suomen	83	81	66	12	25	4
Etelä-Savon	82	76	42	5	38	18
Pohjois-Savon	86	83	58	10	32	5
Pohjois-Karjalan	82	78	49	9	32	12
Keski-Suomen	82	80	49	10	41	7
Etelä-Pohjanmaan	84	82	72	11	19	2
Pohjanmaan	82	80	73	17	11	3
Pohjois-Pohjanmaan	87	84	65	13	24	4
Kainuun	84	75	42	3	30	28
Lapin	82	79	52	11	35	7
Ahvenanmaa - Åland	78	77	84	10	9	1
Koko maa	83	81	66	12	24	4

¹⁾ Samalla yrityksellä voi olla käytössä useita yhteystyyppejä

Maatalouslaskenta on kymmenen vuoden välein tehtävä tilastotutkimus, jossa kaikilta maataloilta kerätään tietoa tilojen työvoimasta, tuotantovälineistä ja toimintatavoista.

Sisältö:

Jaana Kyyrä, Tike
Pasi Mattila, Tike
Minna Väre, MTT

Ulkoasu:

Viestintätoimisto Tulus Oy

Lähde:

Tike, Maatalouden rakennetutkimus, Maatalouslaskenta 2010

Tike, Maa- ja metsätalousministeriön
tietopalvelukeskus
PL 310
00023 Valtioneuvosto
www.mmmtike.fi
www.maataloustilastot.fi

Lisätietoja:

Tiken tietopalvelu
tietopalvelu@mmmtike.fi
puh. 020 77 21 208.

ISSN 1796-0479 = Suomen virallinen tilasto (verkkojulkaisu)
ISSN 1799-7364 (verkkojulkaisu)

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland